

ΤΑΞΗ ΣΤ΄

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΝΟΤΗΤΑ 1-6

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Το χθόνιο δώρο...

...Ή αλλιώς το δώρο το οποίο η Χθων ή Γαία προσφέρει σε αυτούς που φιλοξενεί.

Η Γη είναι το δοχείο που περιέχει το νερό, χωρίς το οποίο δεν υπάρχει ζωή. «*Το νερό πάντα χρειάζεται ένα δοχείο που να το περιέχει. Όχι μόνο τα πηγάδια και οι λίμνες αλλά και η θάλασσα ησυχάζει στον κόρφο της*» (Διόδωρος).

Το νερό, πηγή και σύμβολο ζωής, έγινε από τα πανάρχαια χρόνια αντικείμενο λατρείας όλων των πρωτόγονων λαών. Όποιες και αν είναι οι πολιτισμικές τους δομές, το νερό αποτελεί αστείρευτη πηγή δύναμης και ζωής: καθαρίζει, θεραπεύει, ανανεώνει και διασφαλίζει την αθανασία. Είναι το «ζων ύδωρ» ή το «αθάνατο νερό» της παγκόσμιας κοσμολογίας.

Στην αρχαία Ελλάδα έχουμε τους Δαίμονες και τις Νύμφες των λιμνών και των πηγών, τους Θεούς των θαλασσών και των ποταμών.

Αλλά και στις νεότερες θρησκείες το νερό αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο των θρησκευτικών παραδόσεων. Το Ισλάμ θεωρεί το νερό δώρο Θεού και μέσο καθαρμού. Στην ιουδαϊκή παράδοση είναι η αρχή της δημιουργίας και μία μορφή θεοφανείας. Στην Αγία Γραφή πολλές είναι οι αναφορές στους συμβολισμούς του.

Πώς θα μπορούσε επομένως το νερό να μην κατέχει σημαντική θέση και στη λαϊκή παράδοση; Η παρουσία του νερού ήταν εκείνη που καθόριζε αν θα υπήρχε συνέχεια στη ζωή των ανθρώπων.

Νεράιδες και Κυράδες, Ξωνέρια και Στοιχειά πλημμύρισαν τον ελληνικό λαϊκό πολιτισμό και συνόδευσαν τη ζωή των ανθρώπων στις εκδηλώσεις τους.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Τι εννοεί ο Διόδωρος λέγοντας πως η Γη είναι το δοχείο που περιέχει το νερό;

.....

.....

.....

.....

.....

2. Ποιες είναι οι ιδιότητες/χαρακτηριστικά του νερού;

.....

.....

.....

.....

.....

3. Πώς σχετίζεται το νερό με τη θρησκεία κάθε λαού;

.....

.....

.....

.....

.....

4. Γράψετε όλες τις λέξεις από το κείμενο που έχουν σχέση με τη λέξη νερό π.χ. πηγάδια

.....

.....

.....

B. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. Να μεταφέρετε τα ρήματα της α' παραγράφου σε όλους τους χρόνους.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΜΕΛ.ΣΤΙΓΜΙΑΙΟΣ	ΜΕΛ.ΕΞΑΚΟΛΟΥΘ.	ΜΕΛ.ΣΥΝΤΕΛΕΣΜ.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. Να γράψετε σε ποιο χρόνο βρίσκονται τα πιο κάτω ρήματα.

Έγινε:

Πλημμύρισαν:

Αποτελεί:

Καθόριζε:.....

Κατέχει:

Υπήρχε:

2. Σας δίνεται το πιο κάτω κείμενο. Διαβάστε το προσεχτικά και βρέστε τις χρονικές, αποτελεσματικές, αιτιολογικές και υποθετικές προτάσεις που υπάρχουν σ αυτό.

Έθιμα που σχετίζονται με το νερό.

- Στις 6 του Γενάρη είναι ο αγιασμός των υδάτων. Ο παπάς με τους πιστούς χριστιανούς πηγαίνει στο ποτάμι ρίχνει το σταυρό και παλικάρια του χωριού βουτάνε να τον πιάσουν. Θεωρείται ευλογημένος όποιος καταφέρει να τον πιάσει. Στο χωριό μας

αρκετές φορές τον έπιασαν μαθητές του σχολείου.
Στο ευχέλαιο ραντίζει ο παπάς όλο το σπίτι με νερό για εξαγνισμό.

- Μια γυναίκα όταν πάει να γεννήσει ρίχνουν νερό, για να κυλήσει το μωρό σα νεράκι.
- Στο θάνατο, όταν σηκώνουν το νεκρό για την εκκλησία, πλένουν όλο το σπίτι και όσοι μετέχουν στην κηδεία πρέπει να πλύνουν τα χέρια τους.
Το νερό της λησμονιάς πίνουν οι νεκροί για να ξεχάσουν τον απάνω κόσμο.
- Όταν φεύγει κανείς ταξίδι χύνουν από πίσω του νερό, να κυλάει ο δρόμος του σα νερό.
- Την Πρωτοχρονιά, και σε άλλα μέρη και την Πρωτομαγιά, συνήθιζαν να πηγαίνουν στη βρύση και να αφήνουν πρόσφορα , συνήθως γλυκίσματα, "τα μειλίγματα", για να γλυκάνουν τα νερά. Στα Άγραφα αδειάζουν τα αγγεία και τα χαράματα παίρνουν τα κορίτσια τις στάμνες και τις αλείφουν με βούτυρο, τις στολίζουν με λουλούδια, παίρνουν νερό και το φέρνουν σπίτι. Με το νερό αυτό βρέχουν τις καρδάρες και τα πρόβατα.
- Τη Δευτέρα μετά το γάμο η νύφη πήγαινε στη βρύση με συνοδεία και έπαιρνε νερό για το νέο της σπιτικό αφήνοντας χρήματα ή ένα μικρό ψωμί με την ευχή όπως τρέχουν τα νερά έτσι να τρέχουν τα αγαθά.
- Συνηθισμένη ήταν η χρήση του νερού στη μαγεία και στα ξόρκια (επωδές) για το ξεμάτιασμα, ώστε να φύγει το κακό μάτι. Υπάρχει η δοξασία ότι το νερό κοιμάται κάποιες ώρες. Όποιος βρεθεί μπροστά σε κοιμισμένο νερό να μην μιλήσει , γιατί θα πάθει μεγάλο κακό. Αν θελήσει να πει πρέπει να το ταραξει να ξυπνήσει, γιατί αλλιώς αγανακτεί και του παίρνει το νου. Σχετική είναι και η απαγόρευση ότι δεν πρέπει να κοιμάται κανείς κοντά σε τρεχούμενο νερό , γιατί καμιά φορά τον πνίγει. Το αμίλητο νερό είναι αυτό που παίρνουν από την πηγή με απόλυτη σιγή για να μην ταραχτεί το στοιχειό, ώστε να αποβεί ωφέλιμο για το χρήστη.

ΧΡΟΝΙΚΕΣ:

.....

.....

.....
.....
.....
.....

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Στο ίδιο κείμενο να βρείτε και να γράψετε τους προσδιορισμούς του χρόνου και του τόπου.

ΧΡΟΝΟΥ.....
.....
.....

ΤΟΠΟΥ.....
.....
.....

4. Να γράψετε όσα περισσότερα επίθετα μπορείτε για το ΝΕΡΟ!
Πχ. Αλμυρό νερό

.....
.....
.....

Γ: ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. Να γράψετε σύνθετες λέξεις με τη λέξη ΝΕΡΟ.
Π.χ. νερόμυλος.

..... ,,
..... ,,
..... ,,

2. Συνώνυμη λέξη της λέξης νερό είναι η αρχαία λέξη ύδωρ. Να γράψετε παράγωγα αυτής της λέξης, π.χ. υδάτινος

..... ,,
..... ,,

3. Να εξηγήσετε τις πιο κάτω μεταφορικές προτάσεις.

Έβαλε νερό στο κρασί του:

Το αίμα νερό δε γίνεται:.....

Τον έφερε με τα νερά του:.....

Κολυμπάει σε βαθιά νερά:.....

Έκανε μια τρύπα στο νερό:

1. Μπορείς να βρεις τι σημαίνουν οι πιο κάτω συντομογραφίες;

μ. Χ.

κ.λ.π.

τ.μ.

χλμ.

ΑΗΚ

Κ.Ο.Α.

Ε.Ο.Κ.Α.

5. Να βάλετε τα ρήματα σε όλους τους χρόνους. Προσοχή ! Δεν αλλάζω το πρόσωπο.

<u>ενεστώτας</u>	<u>παρατατικός</u>	<u>αόριστος</u>	<u>παρακείμενος</u>
κάθομαι
.....	έβλεπες
.....	έγραψε
.....	έχουμε φύγει
.....	γελούσαν

<u>υπερσυντέλικος</u>	<u>Μελ.στιγμιαίος</u>	<u>Μελ. Εξακολ.</u>	<u>Μελ.συντελ.</u>
είχα κοιμηθεί

.....	Θα τρέχετε
.....	Θα μιλούνε
.....	Θα έχεις παίξει
.....	Θα κοιμάσαι

2. Να βάλετε στη σωστή πτώση τα πιο κάτω θηλυκά ουσιαστικά.

- Στο αεροπλάνο υπάρχουν ------(έξοδος) κινδύνου.
- Η καλή του συμπεριφορά και η προσωπικότητά του, κέρδισε τις..... (εντύπωση).
- Η ακτίνα είναι το μισό της..... (διάμετρος) ενός κύκλου.
- Η αιτία των (διένεξη) μεταξύ των κατοίκων της πολυκατοικίας ήταν ο υπερβολικός θόρυβος.
- Τα δημοτικά τραγούδια κρατούν ζωντανές τις.....(παράδοση) ενός τόπου.

3. Να γράψετε παράγωγα της λέξης βροχή

..... ,

2. Να τοποθετήσετε τα πιο κάτω ρήματα στους παρελθοντικούς χρόνους.

Μολύνω, αρπάζω, γίνομαι

..... ,
 ,

1. Να ξαναγράψετε την πιο κάτω συνταγή που σας δίνει ο Φίλος σας ο Μίκυ βάζοντας τα ρήματα α) στην προστακτική και β) στην υποτακτική αορίστου β πρόσωπο ενικού.

Αρνί με πατάτες στο φούρνο

Υλικά:

- 1 κιλό αρνί (μπούτι)
- 1 κιλό πατάτες
- 3 κουταλιές της σούπας βούτυρο
- 2 λεμόνια
- 1 κουταλιά της σούπας αλεύρι
- αλάτι και πιπέρι

Τρόπος παρασκευής

- Τρίβετε το μπούτι με λεμόνι και το αλατοπιπερώνετε
- Πασπαλίζετε με το αλεύρι
- Το βάζετε στο ταψί
- Καθαρίζετε τις πατάτες και τις αλατοπιπερώνετε
- Τις βάζετε στο ταψί
- Λιώνετε το βούτυρο και περιχύνετε το αρνί
- Στίβετε το λεμόνι και προσθέτετε το χυμό του στο ταψί
- Ψήνετε σε μέτριο φούρνο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ:

.....

.....

.....

.....

.....

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ:

.....

.....

.....

.....

.....

2. Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων, βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στην προστακτική αορίστου, στο β' ενικό πρόσωπο.

- (αναβάλλω) το ραντεβού σου κι έλα μαζί μας για φαγητό.
- (αποβάλλω) αυτή την κακή συνήθεια να μην τρως πρωινό!
- (υπογράφω) το συμβόλαιο, για να φύγουμε.
- (αναπτύσσω) περισσότερο τα επιχειρήματά σου, ώστε να σαι πιο πειστικός.
- (παραγγέλλω) κι εσύ γρήγορα, γιατί πεινάω!
- (παραδίδω) το τιμολόγιο των τροφίμων μόνο στον υπεύθυνο του μαγαζιού.

4. Η πιο κάτω παράγραφος από το κείμενό σας κρύβει πολλά επίθετα. Ξεθάψτε τα και γράψετε τα παραθετικά τους.

Οι όμορφες Νεράιδες με μακριά μαλλιά και λευκά φορέματα είναι οι καλές, αν και μπορούν να γίνουν επικίνδυνες όταν μπλεχτείς στην ζωή τους. Αυτές ζουν δίπλα από πηγές και λίμνες κι όταν σουρουπώνει ακούς τις φωνές και τα γέλια τους. Οι άσχημες και μαυροντυμένες είναι πάντα κακές και ζούν σε σκοτεινά και χωρίς ήλιο μέρη, σε σπήλαια και σε βαθιές χαράδρες των βουνών. Οι Νεράιδες μιλούν και επικοινωνούν στη δική τους γλώσσα, που η ελληνική παράδοση ονόμασε «γεραγιδίστικα».

<u>Θετικός</u>	<u>συγκριτικός</u>	<u>υπερθετικός</u>
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Τώρα γράψε τα αντώνυμά τους.

..... , , ,

..... , ,